

BOSHLANG'ICH SINFLARDA AXBOROT-RESURSLAR INTEGRATSIYASINI TA'MINLASH–METODIK MUAMMO SIFATIDA

Maqolada boshlang'ich sinfona tili va o'qish darslarida axborot resurslar integratsiyasini ta'minlashda o'quvchilarning o'quv predmetlarini o'zlashtirish jarayonida o'quv topshiriqlarini bajarishga tayyorgarlik, topshiriqlarni bajarishga ongli yondashish, o'qish va o'rganishning tizimli xarakter kasb etishi kabi zamonaviy tendensiyalarni uyg'unlashtirgan holda real ta'limiy sharoitlarda qo'llash mexanizmi xususida fikr yuritilgan.

Kalit so'zlar: malaka, badiiy asar, kitobxonlik, o'quvchi, nutq, axborot, janr.

В статье рассматривается механизм применения в реальных образовательных условиях при обеспечении интеграции информационных ресурсов на уроках родного языка и чтения начальных классов, гармонизации современных тенденций в процессе освоения учащимися учебных предметов, таких как готовность к выполнению учебных заданий, осознанный подход к выполнению заданий, системный характер чтения и обучения.

Ключевые слова: квалификация, художественное произведение, читательская способность, читатель, речь, информация, жанр.

The article examines the mechanism of application in real educational conditions in ensuring the integration of information resources in the lessons of the native language and reading of primary classes, the harmonization of modern trends in the process of mastering academic subjects by students, such as readiness to complete educational tasks, a conscious approach to completing tasks, the systematic nature of reading and learning.

Keywords: qualification, artwork, reading ability, reader, speech, information, Genre.

Kishilik jamiyatining tarixiy taraqqiyoti eng sodda aloqalardan murakkab, ko'p qirrali ijtimoiy munosabatlarga tomon o'sib borish asosida kechgan. Agar eng sodda aloqalar – ibtidoiy jamoa tuzumidagi urug' a'zolarining ko'p holatlarda bir-birlariga oziq-ovqat manbai, yuzaga kelayotgan xavf, xatarlarni tashkil etish yo'nalishlari to'g'risidagi ma'lumotlarni uzatishiga asoslangan bo'lsa, murakkab, ko'p qirrali ijtimoiy munosabatlar – ishlab chiqarish, xizmat ko'rsatish, ta'lim, sog'liqni saqlash, xavfsizlikni ta'minlash, fuqarolik majburiyatlarini bajarish (masalan, soliq to'lash) jarayonida sub'ektlarning bir-birlari bilan kundalik hamda kasbiy faoliyatni tashkil etishda ko'zga tashlanadi. Ijtimoiy munosabatlarning to'g'ri, oqilona tashkil qilinishi, birinchidan, hal qilinayotgan masalaning ijobiy yechimga ega bo'lishini; ikkinchidan, vaqtning tejalişini, uchinchidan, samimiy muloqot jarayonining yuzaga kelishini ta'minlaydi. Mazkur jarayonda muhim omillardan biri – nutq sanaladi.

Yosh avlodning ma'naviy kamolotida qadimdan nutq madaniyatiga alohida ahamiyat berib kelingan. Xususan, Kaykovus o'zining «Qobusnoma» nomli asarida farzandiga qarata shunday deydi: "... Ey farzand, so'zning yuzin va orqasin bilg'il va ularga rioya qilg'il, har ne so'z desang yuzi bila degil, to'xango'y bo'lg'aysan. Agar so'z aytib, so'zning nechuk ekanin bilmasang, qushga o'xsharsankim, unga to'ti derlar, ul doim so'zlar, ammo so'zning ma'nosin bilmas. ...So'zni bag'oyat ulug' bilg'il, so'z osmondin kelmas va ul xor narsa emasdir. Qay bir so'zniki bilsang, joyini o'tkazmay aytkil, vaqtni zoe qilmagil, yo'q ersa donishga sitam qilg'on bo'lg'aysan. Har so'z desang, rost degil va bema'nilikni da'vo qilguvchi bo'lmag'il" [1].

Nutq faqat fikrni ifodalash, axborot almashish, til vositalaridan foydalanish jarayoni yoki uning hosilasi [2]gina emas, balki shaxsning intellektual salohiyatini rivojlantiruvchi asos ham

ekanligi psixologik va biologik nuqtai nazardan isbotlangan. Shu sababli yosh avlodda ilk bolalikdan nutqni rivojlantirishga alohida e'tibor beriladi.

Har bir davlatning ta'lim sohasida bolalarda nutq o'stirish tizimning asosiy tarkibiy elementi sifatida e'tirof etilgan. O'zbekistonda uzluksiz ta'limning dastlabki bosqichlari – maktabgacha va boshlang'ich ta'lim davrida bolalarda nutqni o'stirish pedagogik jarayonning muhim yo'nalishi etib belgilangan. Global axborotlashuv va innovatsion ta'lim muhitining shakllanishi, inson kapitalini rivojlantirishga bo'lgan ijtimoiy ehtiyojning ortishi yosh avlodni har tomonlama kamol toptirish, intellektual jihatdan rivojlantirish, bunda nutq imkoniyatlaridan foydalanishni taqozo etadi.

Shaxs nutqini o'stirishda maktabgacha va boshlang'ich ta'lim bosqichlari boshlang'ich davr bo'lishi inobatga olinsa, ularning takomillashtirilishi, "boshlang'ich ta'lim mazmunini to'liq integrallashtirish, mazkur mazmunda ta'lim-tarbiya elementlari uyg'unligini ta'minlash" [3]ning naqadar dolzarb ahamiyatga ega ekanligini ko'rsatadi.

Rus tili izohli lug'atida «integratsiya» - lotincha «integration» so'zidan olingan bo'lib, «integr» to'liq, yaxlit, bir butun degan ma'nolarni anglatadi; Integratsiya-o'zaro bog'langan holda rivojlantirish, bir butun qilib birlashtirmoq, yaxlit holga keltirmoq ekanligi ta'kidlanadi. Integratsiya turli xil qism va elementlarni bir butunlikka birlashtirish demakdir.

Axborot (lot. formatio – tushuntirish, bayon etish; lot. informare - tur, shakl, o'qitish; fikrlash, xayol qilish) – faktik ma'lumotlar va ular orasidagi o'zaro bog'liqliklar haqidagi bilimlar majmui. Mehnat faoliyati va xo'jalikda inson tomonidan qo'llaniladigan resurslarning biri hisoblanadi.

"Resurs" tushunchasi tabiiy resurslar tushunchasi bilan bog'liq. Ushbu an'anaga rioya qilishning samarasiga shubha qilish uchun asoslar mavjud. Birinchidan, resurs tushunchasining etimologiyasi. Bu so'z fransuzcha "resurs"dan olingan bo'lib, «ko'tarilish» degan ma'noni anglatadi.

Axborot resurslariga quyidagilar kiradi:

- arxivlar; axborot fondlari; kutubxonalar; ma'lumotlar banklari; internet ma'lumotlari.

Ushbu manbalar tarmog'i keng va milliy ma'lumotlar bazalarida saqlanadigan ma'lumotlarni alohida muassasa va hattoki har bir shaxs tomonidan saqlanadigan ma'lumotlarni o'z ichiga oladi.

Dissertatsiyada pedagog olimlarning fikr mulohazalaridan kelib chiqqan holda, ushbu atama quyidagicha izohlandi: integratsiya – u yoki bu kasb egasiga kerak bo'ladigan tarqoq bilimlar majmuini yaxlit holga keltirish va vaqt me'yorlarini kreativlik asosida sarf etish mahorati. Integrativ yondashuv ta'lim sharoitida talabalarning mutaxassislikka oid bilim, ko'nikma, amaliy ish-xarakat usullari va shaxsiy sifat hamda fazilatlar yaxlitligini ta'minlash xohish-istaklari, ehtiyojlari hamda ularga ta'lim-tarbiya berish maqsad va vazifalariga mos qulay ta'lim muhitini tashkil etishga qaratilgan yaratuvchanlik va izlanishli-tadqiqotchilik faoliyati (holatlari, sifatleri, xususiyatlari, motivlari) bo'lishi mumkin.

Dissertatsiyada integratsiya quyidagi maqsadli vazifalar yotadigan yo'nalishlarga ajratildi: ko'p predmetlilikni bartaraf qilish; mavzuning (bo'limni, butun kursni) o'rganish vaqtini qisqartirish; takrorlanishlarni bartaraf qilish; ta'lim texnologiyasini o'zgartirish; ta'lim oluvchi shaxsining rivojlanishi uchun nisbatan maqbul sharoit yaratish; ta'lim oluvchilar va pedagoglarning rivojlanishini tezlashtirishni rag'batlash. Integratsiya yo'nalishlari bilish va pedagogik jarayonni tashkil qilishda ta'lim oluvchilar va pedagoglarda yuzaga keladigan real ehtiyojlarni aks ettiradi. Bu ehtiyojlar, o'z navbatida, pedagogik jarayon qatnashchilari tomonidan o'quv materialini o'zlashtirish va bilim berish davomida aniqlangan qarama-qarshiliklardan kelib chiqadi. Ta'limni oqilona, optimal tashkil qilish va olib borish mehnatga ongli munosabatni tarkib toptirib, kasb-hunarga nisbatan qiziqish hissini uyg'otadi. Shuningdek, bo'lajak mutaxassislarni istiqbol g'oyasi, milliy va umuminsoniy qadriyatlar asosida mustaqillik g'oyalari, Vatan, oila, tabiatga mehr-muhabbat va insonparvarlik ruhida tarbiyalash muhim ahamiyatga ega. O'qish metodikasi pedagogika, psixologiya, ona tili, adabiyotshunoslik ma'lumotlariga va keng ko'lamdagi pedagogik tajribalarga tayanadi.

Ma'lumki, tushuncha narsalar va ularning xususiyatlari, o'zaro aloqa munosabatlari to'g'risida bir-biri bilan bog'langan hukm-xulosalardan hosil bo'ladi. Biror narsa to'g'risida tushuncha hosil qilishda shu narsa haqida bir qancha hukmlar jami shu tushuncha mazmunini tashkil qiladi. Biror narsa to'g'risida qancha hukm yurita olsak, tushuncha mazmuni ham shunchalik boy bo'ladi.

Tushunchaning moddiy ifodasi va tayanchi so'z. Badiiy adabiyotda ham so'z badiiy obraz yaratish va obrazlilik quroli. Asar obrazlilik yozuvchining so'z san'atidan qay darajada foydalanganligiga bog'liq.

Tushunchalar sezgi, idrok, tasavvurlar asosida, so'z, nutq yordami bilan hosil bo'ladi. Shu bois, o'qish darslarida o'quvchilarning lug'at boyligini oshirish va nutqini o'stirishga alohida ahamiyat beriladi.

O'qitishning mohiyati ham o'quvchilarni tushunchalar bilan qurollantirish orqali ta'lim maqsadiga erishishdan iborat. Voqelikdagi narsa va hodisalar to'g'risidagi tushunchalar har bir kishining ongida bolalikdan boshlab to umrining oxirigacha takomillashib boradi. Shu bois o'quvchilarda boshlang'ich sinflardan boshlab adabiy tushunchalarni shakllantirish – sinfda va sinfdan tashqari o'qish darslarining asosiy vazifalaridan biri, deyish mumkin.

O'qish darslari boshlang'ich sinf o'quvchilarida o'rganiladigan badiiy asarlarni bir-biridan farqlash, yozuvchining hayotiy voqealarni qanday vositalar yordamida aks ettirgani, qanday adabiy qahramonlar yaratganini tushunish, asar qahramonlarining xatti-harakatiga o'z munosabatini bildirish, ularni baholay olish va tegishli xulosa chiqarish ko'nikmalarini shakllantiradi. O'qituvchi adabiy tushunchalarni o'rgatish jarayonida ifodali o'qish, matnni yod olish, qayta hikoya qilish, savol-topshiriqlar ustida ishlash, ijodiy yozma ishlar yozdirish usullaridan foydalanadi.

Nutq madaniyatini shakllantirish bilan bog'liq adabiy tushunchalar yuzasidan hosil qilinadigan elementar bilimlar orqali o'quvchilar kishilarning fikrlari, his-tuyg'ulari va ichki dunyosini ifodalashda badiiy nutqning ahamiyatini anglab boradilar. O'quvchilarda adabiy tushunchalarni hosil qilishda ularning badiiy adabiyot san'atining bir turi ekanligini anglashlariga erishish lozim. Badiiy asarda tasvirlangan voqea-hodisalarning rasmda ranglar orqali ifodalanishini namoyish qilish orqali badiiy adabiyot tasviriy san'at kabi san'at turi deb tushuntirish mumkin. Har ikkisida hayotiy voqealar aks etishi, tasviriy san'atda ranglar orqali, badiiy adabiyotda so'z orqali tasvirlanishi haqida ma'lumot berish foydadan xoli bo'lmaydi. Asar yaratish uchun yozuvchi so'zga boy bo'lishi lozim ekanligi, bunga o'qish-o'rganish orqali erishish mumkinligini o'quvchilar ongiga yetkazish zarur.

Boshlang'ich sinflarda adabiy tushunchalarni o'quvchilar yaxshi o'zlashtirishlari uchun o'qituvchi adabiyot nazariyasidan ilmiy tushunchalarga ega bo'lishi, asar tahlilida nimalarga e'tibor berilishini ajratib olishi, o'qitish usullarini yaxshi bilishi, tahlilga ijodiy yondashishi, o'quvchilarning qiziqishlarini hisobga olishi o'qish darslarida badiiy asarni o'qitish sifatini belgilovchi omillardan hisoblanadi.

Boshlang'ich sinf o'qish darslarida o'quvchilarni malakali kitobxon sifatida tarbiyalashda asar tahlili va o'quvchining shaxsiy ijodkorlik qobiliyati alohida ahamiyat kasb etadi.

Ilmiy-metodik adabiyotlarni o'rganish hamda tajriba-sinov ishlari natijasida kichik maktab yoshidagi o'quvchilar uchun adabiy tushunchalar asosida badiiy asarni idrok etishning to'rtta darajasini ajratishni lozim topdik.

Birinchi daraja. Bu guruhga mansub o'quvchilar asarlarni yaxlit idrok eta olmaydi, ularning diqqati asar syujetidagi alohida hodisalarga qaratilib, epizodlar orasidagi bog'liklikni tushunib yetmaydilar. Ularda matnni o'qish va eshitishda bevosita hissiy ta'sir bo'lishi mumkin, lekin o'z hislarini so'z bilan ifodalash mushkullik tug'diradi. Bu guruhdagi o'quvchilar asar qahramonlarining xatti-harakati va ruhiy holatini har doim ham aniqlay olishmaydi.

Ikkinchi daraja. Bu guruhga mansub o'quvchilar asarni to'g'ri qabul qilishi bilan ajralib turadi. Ammo ular ham his-tuyg'ularini ifodalashda qiynaladilar, chunki tasavvur har kimda har xil bo'ladi. Bu guruh o'quvchilari asar voqealarining ketma-ketligini xotiralarida oson tiklashadi, lekin ular bir-biri bilan qanday bog'langanligini har doim ham tushunishmaydi. Ular maxsus

savol-topshiriqlar yordamida asar qahramonlariga xos xususiyatlarni to'g'ri aniqlay olishadi. Hayotiy tasavvurlariga tayangan holda, ularning u yoki bu xatti-harakatlari sababini aytib berishadi. Ammo o'qiganlari yuzasidan xulosa chiqara olishmaydi.

Uchinchi daraja o'quvchilar asarda bayon qilingan voqea-hodisalarning ichki bog'lanishini bilishi bilan ajralib turishadi. Ular muayyan tasavvurga ega bo'lishi tufayli asarning tafsilotlari asosida obrazlarni qayta yaratish qobiliyatiga ega. Asarda ularni, birinchi navbatda, qahramonlar obrazi qiziqtiradi, o'qituvchining yo'naltiruvchi savollari asosida asardagi asosiy fikrni, qahramonlarning xatti-harakatlari sababini to'g'ri aniqlay olishadi. Ammo mavjud adabiy tushunchalar asosida o'z xulosalarini umumlashtirishda ayrim kamchiliklarga yo'l qo'yadi.

To'rtinchi daraja o'quvchilar nafaqat asar voqealaridan, balki uning badiiy ifodasidan ham ta'sirlanadi. Ularning tasavvuri rivojlangan bo'lib, badiiy asar tafsilotlari asosida obrazni qayta yaratishadi. Matnni qayta o'qishni, o'qiganlari yuzasidan fikr-mulohaza yuritishni yoqtirishadi. Matnda muallif nuqtai nazarini, asosiy fikrni aniqlash qobiliyatiga ega bo'lishadi. Ularning asar voqealari yuzasidan umumlashma xulosalari o'ta jo'n bo'lsa ham mustaqil fikr yuritishi, asarda qo'yilgan muammoni aniqlashga bo'lgan harakatining o'zi muhim. Shunga ko'ra, aytish mumkinki, o'quvchilarda adabiy tushunchalarning shakllanishini asarni idrok etish darajasiga qarab belgilash mumkin, degan xulosaga keldik.

Idrokning birinchi darajasi 3-5 yoshli bolalarga mos keladi. Boshlang'ich sinf o'quvchilarining shu darajaga mansubligi adabiy tushunchalarga doir bilimlarning sustligidan dalolat beradi. O'qish darslari bilan fan sifatida to'qnash kelganida, 1- va 2-sinfidagi bir necha o'quvchigina o'qiganlarini uchinchi darajada idrok qilish qobiliyatiga ega bo'ladi. Boshlang'ich ta'limning oxiriga kelib to'rtinchi darajada idrok etish barcha o'quvchilarga xos xususiyat sanaladi. Boshlang'ich sinf bitiruvchisi badiiy asarni to'rtinchi darajada idrok etishi adabiy tushunchalarining shakllanganligini anglatadi.

Professorlar K.Qosimova va S.Matchonovlarning o'qish metodikasiga doir ishlarida o'quvchi ta'limning faol ishtirokchisi, «metodik omil» sifatida tilga olinishi bejiz emas. Ularning fikricha, boshlang'ich sinf o'qish darslarida o'quvchilarni malakali kitobxon sifatida tarbiyalashda asar tahlili va o'quvchining shaxsiy ijodkorlik qobiliyati alohida ahamiyat kasb etadi [4].

Bu esa boshlang'ich sinf o'quvchilarida she'r, misra, hikoya, masal, topishmoq, maqol, adabiy qahramon, sarlavha, matn, reja kabi dastlabki adabiy tushunchalarni shakllantira borishni taqozo etadi. Shu maqsadga qaratilgan adabiy tahlil o'qituvchi va o'quvchining qat'iy reja asosida izchil hamkorlikda izlanishini talab etadi. Busiz o'quvchi dasturda ko'zda tutilgan darajada asarni estetik jihatdan anglash va idrok etishga qodir bo'lmaydi. Tahlilda umumiydan xususiyga, ya'ni asarni tushunishga yordam beruvchi umumiy mazmunni va tafsilotlarni aniqlashga tomon borish lozim. Tahlil boshida asarning janriy xususiyatlarini hisobga olgan holda, beriladigan savollarni o'quvchilarning mavjud tushunchalaridan kelib chiqib izchil va keng qamrovli tarzda qo'yish talab etiladi. Shu asosda o'quvchilarning fikr va hislarini muayyan maqsadga yo'naltirilsa, boshlang'ich ta'limda ko'zlangan natijaga erishish qiyin kechmaydi.

Jumladan, M. P. Voyushina boshlang'ich sinflarda badiiy asar tahlili tamoyillarini quyidagilarga ajratadi va tavsiflaydi:

1. *Maqsadga yo'naltirilgan tamoyil.* Bu tamoyilga ko'ra, darsning asosiy vazifasi asarni to'laqonli idrok qilish, uning g'oyasini tushunishga yo'naltirish maqsadidan kelib chiqib belgilanadi.

2. *O'qilgan asarni yaxlit, izchil, hissiy idrok qilish tamoyili.* Bu tamoyil badiiy asarning birlamchi idrok talablari bilan ichki bog'lanishni va idrok sifatini yaxshilash, shu orqali asarga qaytib uni tahlil qilish ehtiyojini yuzaga keltirishni nazarda tutadi.

3. *Asarni idrok qilishda o'quvchilarning yosh va individual xususiyatlarini hisobga olish tamoyili.* Bunda asar tahlilida o'quvchilarning asar mazmunini chuqur anglashlarini ta'minlashda yosh va individual xususiyatlarini hisobga olgan holda, tahlil usullarini tanlash talab etiladi.

4. *Asar tahliliga sharoit yaratish tamoyili.* Bu tamoyilga ko'ra, matn tahlili o'quvchining badiiy matnni tushunish ehtiyojlariga javob berishi kerak.

5. *Asarni ikkinchi marta mustaqil o'qishga bo'lgan ehtiyoj tamoyili.* Bu tamoyil adabiy ta'limning dastlabki bosqichi uchun juda muhim: kichik maktab yoshidagi o'quvchilar tahlildan oldin matn mazmunini to'liq anglashlari uchun uni yana bir marta o'qib chiqishlari talab etiladi.

6. *Shakl va mazmunning birligi tamoyili.* Asarda tasvirlangan holatni qayta tiklash uni aks ettirishga emas, balki tasvirning o'zi, ya'ni uning mazmuni bilan uzviy bog'liq bo'lgan asar shaklini tahlil qilishga yo'naltirilishi kerak bo'lgan savollar va vazifalarning tabiatini belgilaydi.

7. *Badiiy asarning umumiy va janr xususiyatlarini, badiiy o'ziga xosligini hisobga olish tamoyili.* Bu tamoyil tahlilning umumiy yo'nalishi va usulini tanlashda o'zini namoyon qiladi. Adabiyotning turli xil adabiy turlari va janrlari mohiyatan bir-biridan farq qiladi. Shuning uchun bu asarlarni tahlil qilishda bir xil yondashuvlar bo'lishi mumkin emas.

8. *Tahlil usullarini tanlash tamoyili.* Bu tamoyil asarning tahlil usulini tanlab olishni nazarda tutadi: uning barcha elementlari tahlil qilinmaydi, balki ishning g'oyaviy yo'nalishini ochish uchun yetarli mazmun tanlab olinadi.

9. *O'qish malakasini takomillashtirishga qaratilgan tamoyil.* Bu tamoyil adabiy ta'limning boshlang'ich bosqichiga xos bo'lib, unga ko'ra, o'qish malakasi o'quvchilarning shaxsiy maqsadiga aylantirilgandagina yaxshilanadi: qaysi o'quvchi o'z xohishi bilan ko'p o'qisa, natija yaxshi bo'ladi.

10. *O'quvchilarning kitobxonlik ko'nikma-malakalarini rivojlan-tirish tamoyili.* Unga ko'ra, sinfdagi badiiy asar tahlili o'quvchilarning nafaqat o'rganilayotgan asar g'oyasini o'zlashtirishiga, balki ularning adabiy rivojlanishiga, ularda dastlabki adabiy tushuncha va kitobxonlik malakalarini shakllantirishga ham yordam berdi [5].

O'qishning natijasi asar mazmunini anglash. Bu natija nafaqat o'qish texnikasida, balki o'quvchining fikrlash darajasini oshirish, umumlashtirish qobiliyatini shakllantirish, nutqini rivojlantirish darajasi – lug'atining boyligi, so'z ma'nosini aniq tushunishi; o'qiladigan matnning xususiyatlari anglashi, hayot haqidagi mavjud bilim, shuningdek, tajribasini ko'rsata olishi bilan belgilanadi.

Ushbu omillarga qarab, matnni tushunishning quyidagicha muayyan darajasiga erishiladi: *asarni mazmunini anglash darajasi* – matnning alohida tarkibiy qismlarini tanlash, ularni bir-biri bilan bog'lash, umumlashtirish, aloqalarni o'rnatish, voqealar rivojini aniqlash; tasvir mazmunini tushunish;

fikrlash darajasi - muallifning maqsadini, asarning g'oyaviy-badiiy xususiyatlarini tushunish, qahramonlarning o'zaro munosabatlarini aniqlash, ularni baholash. xulosa chiqarish, keltirilgan dalillarni izohlash, hayot tajribasi bilan o'zaro bog'lash.

Boshlang'ich sinflarda o'qitiladigan o'quv fanlari mazmunining tahlili ko'rsatadiki, turli o'quv fanlarining mazmunida o'zaro yaqin va o'xshash tushunchalar bayon qilingan. O'quvchining vaqti va kuchini tejash, o'quv dasturlari va darsliklar mazmunini boyitish asosida ularga sarflanadigan mablag'ni asosli kamaytirish, o'quv rejasini optimallashtirish, shu asosda ta'lim samaradorligini oshirish maqsadida ta'lim mazmunini integratsiyalash, turli dastur va darsliklarda takror berilgan mavzular va tushunchalarni unifikatsiyalashga ehtiyoj tug'ilmoqda. Shu maqsadda quyida keltirilgan tahlil amalga oshirildi va boshlang'ich ta'lim mazmunini integratsiyalash zaruriyati ilmiy jihatdan asoslandi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Хамдамова М. 1-2-синф ўқувчиларининг оғзаки ва ёзма нутқини ўстириш тажрибасидан. Пед.фан.номз. дисс. – Т.: 1998. – 160 б.

2. Хомидий Х., Абдуллаева Ш., Иброхимова С. Адабиётшунослик терминлари луғати. - Т.: Ўқитувчи, 1970. – 264 б.

3. Хусанбоева Қ., Ниёзметова Р. Адабиёт ўқитиш методикаси. – Т.: Баркамол фойз, 2012. – 352 б.

4. Цукерман Г.А. Оценка читательской грамотности. Презентация и обсуждение первых результатов международной программы PISA – 2009. – М., 2010. – С 5.

5. Adams, M. J., Treiman, R., & Pressley, M. (1998). Reading, writing, and literacy. In I.E.Sigel & K.A. Renninger (Eds.), Handbook of child psychology, vol.4: Child Psychology in Practice,. New York: Wiley. – 275-355 pp.
6. Alexander, P.A. (2006). The path to competence: A lifespan developmental perspective on reading. Journal of Literacy Research, 37, – 413-436 pp.
7. Allington, R.L. (2002). What I've learned about effective reading instruction from a decade of studying elementary classroom teachers. Phi Delta Kappan, 83(10), – 740-747 pp.
8. Almasi, J. F., & Garas-York, K. (2009). Comprehension and discussion of texts. In S.E. Israel and G.G. Duffy (Eds.), Handbook on research on reading comprehension. – New York: Routledge. – 470-493 pp.